

Měla jsem napsat článek o odnaučování dětí od dudlíku a plenek. Nejprve jsem si osvěžovala informace z učebnic vývojové psychologie, hledala názory a tipy všemožných dalších odborníků (pediatrů, stomatologů...), ptala se méně i více zkušených rodičů, dokonce jsem se odvážila zavítat i na nejrůznější diskuzní fóra. A výsledek? Smutek. A následující článek, který se dudlíku a plenek vlastně vůbec netýká.

Kdo je lepší máma?

On má ještě plíny? Takovej velkej kluk! Ty už ho dávaš na nočník? Chudák, takhle brzo... Když ji budeš tak dlouho a často kojít, bude z tebe chodící mlékárna. Ty už ji nekojíš? To je ale pro dítě nejzdravější a podporuje to váš vztah. Když ho budeš mít pořád u sebe, bude na tobě závislý a nikdy se neosamostatní. Když ho nebudeš mít pořád u sebe, bude citově strádat a vyroste z něj nejistý chudáček. Když brečí, dej jí dudák, když jí budeš dávat prso, bude z tebe za chvíli její otrok. Jak jí můžeš dávat dudák? Je to náhražka, naučí se, že její potřeby uspokojují věci a ne vztahy s lidmi. Nedávej mu to a to, neříkej mu to a to a rozhodně ho nedrž takhle, jinak ti ho už nebudu půjčovat!

Podobné věty už jste určitě někdy slyšeli - mezi kamarádkami, dospělou dcerou a její matkou, snachou a tchýní, mezi švagrovými. (*Pro vysvětlení - mluvím genderově zcela nekorektně o ženách ze dvou důvodů - s tímto jevem se u nich setkávám častěji a nechce se mi rozepisovat všude i mužské tvary, doplňte si je prosím sami, kdo potřebujete.*) Možná jste je i sami někomu řekli. O diskuzích a článcích na internetu, které jako věrozhvěsti hlásají jedinou možnou pravdu, ani nemluvě.

Věřím, že motivace lidí, kteří sdělují svůj názor, je často v podstatě dobrá: Mám ráda děti (nebo alespoň to konkrétní dítě, o kterém je řeč), tak se matce snažím poradit, jak se o dítě z mého pohledu co nejlépe postarat. Mám ráda matku dítěte, případně chci být prospěšná všem matkám, tak nabízím rady, jak si mateřství podle mého názoru zbytečně nekomplikovat. Leží mi na srdci prospěch celé společnosti, tak prosazuji rychlý návrat matek zpět do práce, odchod otců na rodičovskou dovolenou, co nejdelší setrvávání matek doma s dětmi, každý podle svého názoru.

Kromě toho ale vstupují do hry i další, skrytější a už ne tak „hezké“ motivace, kterými se většinou nikdo nechlubí, případně si je ani neuvědomuje: Potřebuju se zuby nehty držet nějaké zaručené a jediné pravdy a přesvědčit o ní každého kolem – když někdo bude dítě vychovávat jinak než já a budou oba vypadat spokojeně, naruší to moji uměle vybudovanou křehkou jistotu. Potřebuju mít pravdu, protože jinak nemám žádnou hodnotu. Potřebuju ostatním i sobě dokázat, jak jsem dobrá matka, jak péči o děti rozumím, jak dobře jsem vychovala svoje děti, proto se tvářím, že jsme ideální rodina a žádné problémy nikdy nepřiznám, místo toho ostatní poučuju. Potřebuju být ta nejlepší matka, protože můžu být buď nejlepší, nebo hrozná, nic mezi tím pro mě neexistuje – ostatní tedy zároveň musí být horší než já, proto je potřebuju kritizovat. Potřebuju, aby ostatní sytili moji sebedůvěru tím, že je budou zajímat moje názory a budou s nimi souhlasit. Nevěřím druhým lidem, vidím je jako spíš špatné a nebezpečné, bojím se, že dítěti nějak uškodí, když jim nedám přesné instrukce, jak se o ně starat.

Speciálně když se jedná o situaci, kdy se má o dítě postarat někdo jiný, nejčastěji babička, se přidávají ještě další vztahové zádrhele ze strany dcery, snachy: Nevěřím si, že ustojím její nesouhlas, radši tvrdě nastavím svoje pravidla péče o dítě, aby mi ani nezkoušela něco říkat. Vždycky mě kritizovala, radši se jí nikdy na nic nezeptám a všechny její rady odmítnu, abych jí dokázala, že si umím poradit sama a líp než ona. Nemá mě ráda, ublížila mi, potrestám ji tím, že z ní udělám neschopnou postarat

se o vnuče, budu kritizovat její výchovný přístup a nakonec úplně zamezím jejímu kontaktu s vnučetem. A samozřejmě i ze strany babičky: Vůbec mě neuznává jako starší, nemá ke mně žádnou úctu, budu si svoje vnuče vychovávat, jak já chci. Nepodařilo se mi vychovat vlastní děti tak, jak jsem si přála, u vnučat mám „opravný“ pokus. Dotklo se mě, že se se mnou o ničem nechce radit, neuznává můj názor, tak budu shazovat ten její. Moje děti mě nemají rády, tak jim ukradnu jejich dítě, bude mě mít radši než je. Nezažila jsem podporu ze strany své matky/tchýně, nevím, jak ji dát dceři/snaše, případně hůř – tak jí ji také nedám, ať zažije, jaké to je. Uvedené motivace samozřejmě nejsou zdaleka všechny možné, důležité je ale to, že společným jmenovatelem těch problematických je nejistota.

Zdá se, že mateřství provází spoustu nejistoty a pochybností a není vůbec divu, když se jedná o tak důležitý úkol, jako je péče o lidskou bytost, která je na nás poměrně dlouho úplně závislá. Až moc často mluvím s ženami, které jsou v roli matky znejistěné, pochybují o sobě, strachují se, jestli svým dětem dávají/dávaly tu nejlepší možnou péči. Hledají způsoby, jak být dobrá máma, a mají výčitky, když se jim nedaří chovat se k dítěti tak, jak by rády. Většinou vůbec nestojí o další a další rady, co a jak mají s dítětem dělat jinak. To je ale bohužel přesně to, čeho se jim dostává vrchovatě. Naopak by potřebovaly ujistit, podpořit, slyšet pochopení pro jejich vztek, strach, pochybnosti. Potřebovaly by, aby někdo řekl: „To znám, taky to zažívám/taky jsem to zažívala, nejsi v tom sama a nejsi kvůli tomu špatná máma, je to totiž úplně normální.“ Pokud máte ve svém okolí někoho, kdo tohle dokáže, pokud to dokážete vy sami, moc vám blahopřeju, protože se zdá, že je to opravdu vzácné.

Až vám příště někdo dá nějakou nevyžádanou „dobrou“ radu, zkuste se zamyslet, proč to asi dělá. Když si uvědomíte, že většinou je za radou buď láska k vám a k dítěti, nebo velká osobní nejistota, možná vám to pomůže se na dotyčného „radila“ tolik nezlobit. Třeba ho dokonce v klidu vyslechnete, poděkujete mu, zvážíte, jestli je na jeho názoru pro vás něco užitečného, nebo ne, a pak buď budete pokračovat ve svém způsobu přístupu k dítěti, nebo ho zkusíte nějak pozměnit.

Naopak, když pocítíte nutkání někomu něco bez vyžádání poradit, případně nerespektovat pravidla přístupu k dítěti vám svěřenému, zkuste se co nejupřímněji zamyslet nad následujícími otázkami: Proč vlastně chci zrovna tomuhle člověku právě tohle poradit? Jak to asi přijme – jako pomoc, s radostí, jako kritiku, urážku, povyšování se? Je nějaká šance, že se nad mým názorem vůbec zamyslí, že ho dokonce vyhodnotí jako pro něj užitečný? Je teď vhodná chvíle, nemám radši počkat na jinou příležitost? Jedná se o tak důležitou věc, abych riskovala narušení našeho vztahu? Po zvážení všech těchto otázek určitě dokážete vyhodnotit, zda je případný přínos vaší rady takový, aby stálo za to ji dát, nebo se jen ozvala vaše nejistota, která se potřebuje účastnit nepsané soutěže o to, kdo je lepší máma. Nevím jak vy, ale já jsem přesvědčená, že dítěti uškodí víc např. rozhádaná máma s babičkou, než to, že je posazované na nočník, jen co dokáže sedět, nebo naopak nosí plíny ještě ve čtyřech letech. Zdravé dítě, které by v osmi letech trápilo nošení plen, jsem zatím nepotkala, zato osmiletých dětí, které trápí, že máma s babičkou spolu nedokáží strávit hodinu, aniž by se pohádaly, už znám nepočítaně. Smutná realita je, že tvrdý souboj o titul „nejlepší máma na světě“ nemá žádné vítěze, jen spoustu poražených – rozpadlých přátelství a nefunkčních vztahů v rodině, které nakonec paradoxně nejvíc uškodí dětem, o jejichž dobro nám přece tolik jde.